

Onsdagen den 5 oktober

Kl. 17.00

---

*Anmälan av
interpellationer*

§ 1 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna 1977/78:1–18.

§ 2 Anmäldes och bordlades

Motion

1977/78:2 av *Sven-Erik Nordin m. fl.*

med anledning av propositionen 1976/77:157 om inriktning och organisation av försvarets hundskolas verksamhet

§ 3 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 5 oktober

1977/78:19 av *Ralf Lindström (s)* till arbetsmarknadsministern om ökat antal arkivarbetsplatser:

På den allt hårdare arbetsmarknaden i Sverige slås av olika anledningar allt fler människor ut. Många av dessa har inte full arbetsförmåga på grund av handikapp av något slag. Ofta är handikappet inte särdeles stort, men den hårda konkurrensen på arbetsmarknaden gör det ändå omöjligt för dem att få ett meningsfullt arbete.

För att bereda flertalet av dessa hårt prövade människor arbete har arbetsmarknadsstyrelsen kunnat inrätta s. k. arkivarbetsplatser i ideella föreningar, vid företag och i den samhälleliga förvaltningen.

Som riktpunkt för arbetsmarknadsstyrelsens planering av verksamheten skall f. n. gälla att antalet i arkivarbete sysselsatta under budgetåret 1977/78 inte får överstiga 15 000, inräknat även personliga tjänster som debiteras kontot för arkivarbete.

Eftersom detta mål beträffande antalet i arkivarbete anställda uppnåddes under våren 1977 och fler personer lämpliga för liknande anställning sökte arbete, samtidigt som lämpliga arbetsplatser fanns att tillgå, ansökte arbetsvårdsdelegationen hos AMS den 15 april 1977 om att få utöka antalet personer i arkivarbete till 16 500. Denna ansökan har avslagits. Detta beslut anser jag vara mycket olyckligt. De arbetssökande som av denna anledning nu utestängs från en meningsfull sysselsättning kommer med stor säkerhet inte att få någon annan anställning. Alter-

Onsdagen den
5 oktober 1977

---

*Anmälan av
interpellationer*

nativet för dem är nu att antingen belasta försäkringskassan, om denna möjlighet bjuds, eller att få sitt uppehälle ordnat genom kommunernas socialvård. Dessa alternativ kan svårligen accepteras, då arbetet som sådant är det viktigaste i ett meningsfyllt liv.

För samhället måste det vara ekonomiskt riktigare att få ett arbete utfört för lön i stället för att det från någon annan samhällelig kassa utbetalas bidrag utan att arbete utförs.

Länsarbetsnämnden i Blekinge län har som riktpunkt för antalet i arkivarbete sysselsatta fått en kvot på 350. Länsarbetsnämnden har överskridit denna kvot och har nu omkring 390 arkivarbetare. Av dem är ganska många långtidssjuka, men de är ändå inräknade i kvoten. Arbetsmarknadsstyrelsen har nu tillhållit länsarbetsnämnderna att så snart som möjligt nedbringa antalet arkivanställda till gällande kvot. Detta innebär att länsarbetsnämnden i Blekinge, exempelvis i Karlskrona där arbetsmarknadsläget f. n. och för den närmaste framtiden kan betecknas som katastrofalt dåligt, måste skära ned antalet arkivarbeten. Verkligheten är i stället sådan att ett stort behov finns av en utökning av antalet arkivarbeten. Kommer en utökning inte till stånd, blir situationen ännu värre, arbetslösheten ökar och många människor åsamkas psykiskt lidande.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga arbetsmarknadsministern:

Är statsrådet beredd att åter ta upp frågan om en utökning av antalet arkivarbetsanställda; om inte, vilka andra effektfulla åtgärder kommer att vidtas?

den 4 oktober

1977/78:20 av *Christer Nilsson* (s) till bostadsministern om ökat bostadsbyggande, m. m.:

Det finns i dag oroande tendenser på hyres- och bostadsmarknaden. Behovet av nya bostäder kan i många kommuner inte tillgodoses, och landets hyresgäster hotas av rekordhöga hyreshöjningar.

Bostadsbyggandet under 1977 kommer inte att motsvara de målsättningar som lades fast i propositionen 1974:150. Detta beror på att kostnaderna inom bostadsproduktionen har ökat mycket snabbt under det senaste året. Följden har blivit att man i dag tvekar att sätta i gång nya bostadsprojekt.

En undersökning som bostadsstyrelsen gjort bland kommunerna visar att det på många håll finns risk för en allvarlig bostadsbrist med svåra sociala och samhällsekonomiska följder. Produktionsminskningen gäller i första hand flerfamiljshus. Det är därför ungdomar, ensamstående och nybildade familjer som drabbas av den minskade bostadsproduktionen.

Alla tecken tyder på att årets hyresförhandlingar blir mycket besvärliga. Landets hyresgäster hotas av rekordhöga hyreshöjningar, och situationen förbättras inte av den borgerliga regeringens ekonomiska politik. Den

starka inflationen och upprepade devalveringar har tvingat många hushåll att sänka sin standard. Mot den bakgrunden måste åtgärder vidtas som begränsar de väntade hyreshöjningarna.

En annan allvarlig effekt av den sjunkande bostadsproduktionen är sysselsättningsproblemet inom byggbranschen.

Sammanfattningsvis kan man säga att bostadsproduktionen minskar, samtidigt som vi har bostadsbrist i vissa delar av landet. Aviserade hyreshöjningar kommer att drabba landets hyresgäster och ytterligare sänka levnadsstandarden för vissa grupper. En kombination av bostads- och socialpolitiska insatser är nödvändig för att lösa dagens problem på bostads- och hyresmarknaden.

Mot bakgrund av det anförda hemställer jag att till bostadsministern få ställa följande frågor:

Vilka åtgärder överväger statsrådet att vidta för att öka bostadsbyggandets omfattning och då särskilt när det gäller flerfamiljshus?

Vilka åtgärder överväger statsrådet att vidta för att reducera de aviserade hyreshöjningarnas effekt för den enskilde?

den 5 oktober

1977/78:21 av *Lars-Ove Hagberg* (vpk) till industriministern om stålpolitiken:

Efter det att stålutredningarna – handelsstålutredningen och specialstålutredningen – lagt sina förslag råder samma passivitet som tidigare inom svensk stålpolitik. Storfinsansens maktställning innebär att företagsekonomiska vinstintressen helt bestämmer utvecklingen. Detta framgår klart av de s. k. handelsstålförhandlingarna mellan Statsföretag, Gränges och Stora Kopparberg i syfte att bilda ett bolag av de tre stora handelsstålverken.

Dagens kris inom handelsstålbranschen står att finna i att storfinsansen under årtionden utgått från kortsiktiga vinstintressen. Det har tagit sig uttryck i rovdrift på malm genom att man under lång tid kört vidare i gamla hjulspår, med mycket liten förädlingsgrad. Investeringar, forskning och utveckling för framtiden har därigenom blivit eftersatta.

Därför har handelsstålverken svårt att hävda sig i konkurrensen med de utländska ståljättarna. Därför får i dag järnbruksarbetarna och gruvarbetarna betala storfinsansens kris genom minskad sysselsättning, omfattande rationaliseringar och ökade prestationer. Därför drabbas hela bruksorter när anställningsstopp och personalminskningar genomförs.

De s. k. handelsstålförhandlingarna om ett samgående mellan NJA, Oxelösunds Järnverk och Dömnarvets Jernverk har samma gamla utgångspunkter som känns igen från andra krisbranscher: rationaliseringar främst på personalsidan, nedläggningar och inskränkningar samt statliga kapitalsatsningar för att rädda storfinsansens kapital.

Målet måste vara att nationalisera hela den svenska stålindustrin –

Onsdagen den
5 oktober 1977

---

*Anmälan av
interpellationer*

både handels- och specialstål – samt gruvorna, en från storfinansen helt oberoende politik och en långsiktig plan för övergång till högt förädlade produkter, som ger fler och säkrare arbeten framför allt i Norrbotten och Bergslagen.

Vid en nationalisering av stålindustrin skulle i en första etapp handelsstålverken bilda ett statligt bolag. Ett statligt handelsstålbolag kan då inte fortsätta den tidigare misslyckade stålpolitiken. Andra värderingar måste in. Några grundläggande krav måste uppfyllas:

att nuvarande sysselsättningsnivå garanteras på bruksorterna och i de berörda järnverken,

att alla handelsstålverk utan ersättning skall övergå i ett nytt statligt bolag,

att berörda gruvor och berörd kraftförsörjning skall ingå i bolaget,

att en genomgripande förändring av stålindustrin sker genom satsning på ny teknik och ökad förädling, som i en nära framtid ökar behovet av arbetskraft,

att de nuvarande ägarna till stålindustrin åläggs att bidra med investeringar i det nya bolaget för att återställa handelsstålindustrins omfattning och slagkraft,

att arbetarnas fackliga organisationer ges vetorätt i viktiga frågor som personalpolitiken, nedläggningar, inskränkningar och rationaliseringar, investeringar och löneformer.

Bakom dessa grundläggande krav ställer sig en av de personalorganisationer som berörs av de nuvarande handelsstålförhandlingarna, nämligen Järnbruksklubben i Domnarvets Jernverk.

Mot bakgrund av vad som händer i handelsstålförhandlingarna, ovanför huvudena på arbetarna, vore det välgörande om regeringen klagade sin syn på viktiga delar av stålpolitiken. Därför vill jag ställa följande frågor till industriministern:

1. Vilka garantier är regeringen beredd att ge berörda stålorter och järnbruksarbetare för att inte sysselsättningen skall minska när ett nytt stålbolag bildas?

2. Varför omfattas inte handelsstålförhandlingarna av alla handelsstålverk?

3. Tänker regeringen tillse att berörda gruvor och berörd kraftförsörjning ingår i ett nytt stålbolag?

4. Är regeringen beredd att satsa det kapital som är erforderligt för att i en snar framtid genom ny teknik och ökad förädling öka sysselsättningen inom stålindustrin?

5. Har regeringen för avsikt att ålägga de nuvarande ägarna till stålindustrin att bidra med investeringsmedel för att gottgöra tidigare investeringsförsummelser?

6. Avser regeringen att verka för att de fackliga organisationerna skall ges vetorätt i det nya bolaget när det gäller investeringar, nedläggningar, inskränkningar i driften, rationaliseringar, personalpolitik och löneformer?

7. Kommer regeringen att ompröva sina tidigare ställningstaganden när det gäller storfinanserna som delägare i ett nytt stålbolag och i stället helt förstatta handelsstälverken?

1977/78:22 av *Gunnel Jonäng* (c) till utrikesministern om en opinionsbildning rörande förhållandena i Nicaragua:

Sverige försöker i olika internationella sammanhang och på olika sätt föra deras talan som lider oförskyllt under hårda regimer och som lever i diktaturer utan frihet.

I denna kamp för mänskliga rättigheter har vi ett stort ansvar och får ej förtröttnas, även om resultaten kan låta vänta på sig.

Det finns ett land i Centralamerika, mot vilket världens strålkastarljus nu måste riktas. Det är Nicaragua. Hittills har landets brutala regim, tämligen ostört och i skymundan, drivit sin smutsiga politik av våld och korruption. Nu måste tortyren och våldet fram i ljuset och en opinion skapas mot de fruktansvärda förhållandena i landet.

Sedan 40 år styrs landet av den beryktade familjen Somoza i en hård diktatur av våld och terror, som har kostat tiotusentals människors livet. Familjen har lagt under sig de 46 största företagen i landet, äger mer än 5 miljoner acres jord och dominerar helt ekonomin.

Den legendariske generalen Augusto Sandino mördades 1934 av general Somoza. År 1961 bildades den befrielse rörelse som fått Sandinos namn, Sandinista Front of National Liberation (FSLN). De flesta ledarna har fängslats eller dödats, och det är nu bara en spillra som finns kvar av organiserat motstånd mot Somozaregimen.

Sandino hade böndernas stöd, men dagens bönder har blivit brickor i maktspelet. Det är framför allt bönderna som lider. Om de inte ger mat till gerillan hotas de till livet, och om de ger mat dödas de av militären.

Nicaragua har 2,2 miljoner invånare och är den största staten i Centralamerika och samtidigt den fattigaste. Det är i den östra delen av landet, Zelaya, som förföljelserna och massakrerna på bönder varit värst.

Trots att gerillan sällan haft böndernas stöd har militären utplånat hela byar under förevändning att bönderna samarbetat med gerillan.

Enligt katolska kyrkans i Nicaragua uppgifter har 224 bönder dödats av National Guard sedan februari 1976. I Sofanadistriktet i västra Zelaya dödades i fjol 40 bönder. De 50 familjerna i Sofana levde i skräck sedan ett 15-tal bönder från grannadistriktet hade förts till Sofana och skjutits. De sökte skydd hos militärmyndigheterna. Efter ett gerillaanfall 1976 samlades familjerna i kapellet för att besluta om eventuell flyttning från bygden, men de hann aldrig flytta. Byn stormades av National Guard som gick ur hus och i hus, grep männen, slog och torterade dem inför familjernas ögon. Sedan fördes de ut på fälten och sköts. Bland dem var sju bröder, vars jordägor sedan tillföll dåvarande militärbefälhavaren i regionen.

Onsdagen den
5 oktober 1977

*Meddelande om
frågor*

Jesuitprästen Fernando Cardenal har vittnat inför amerikanska kongressen om förhållandena i Nicaragua. Han anklagade också Somozaregimen för missbruk av biståndsmedel för uppbyggnad av huvudstaden Managua efter jordbävningen 1972, då 10 000 människor dödades och 250 000 blev hemlösa. Genom korruption och ekonomiska favörer binder Somoza den nicaraguanska administrationen till sig. Så t. ex. försiggår en stark koncentration av jorden. I 800 rancher äger 50 % av den odlade jorden, medan 96 000 små jordbruk äger övriga 50 %. Det innebär också att bönder förjagas – 200 000 bönder har ingen jord alls.

Det råder total rättslöshet i landet. Det 1974 proklamerade undantagstillståndet ger ytterligare möjligheter till fängsligt förvar av människor utan rättegång.

Avgörande för den framtida utvecklingen i Nicaragua är USA:s hållning. På senare tid har vissa hoppingivande tecken på en förändring av den amerikanska politiken kunnat registreras. President Carter har uttalat sig mot förhållandena i Nicaragua, och militärbiståndet har hållits inne t. v.

President Somozas hälsa är dålig, men liksom tidigare i detta familjeföretag väntar en ny Somoza i kulisserna.

Kongressen i Nicaragua har tillsatt en kommission för mänskliga rättigheter. Den har ingen möjlighet att undersöka förhållandena i de utsatta områdena eftersom Somozaanhängarna har majoritet i kommissionen. Människor vågar f. ö. inte ställa upp som vittnen av rädsla för repressalier.

Även om mycken orättfärdighet råder i världen har man svårt att tänka sig något så brutalt som denna våldsregim, som koncentrerar sig på att skaffa makt och pengar åt den ledande familjen.

Det nicaraguanska folkets tragedi måste lyftas fram i ljuset, och en opinion måste skapas för demokrati och mänskliga rättigheter i landet.

Är utrikesministern beredd att medverka i denna opinionsbildning?

§ 4 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 4 oktober

1977/78:36 av *Ralf Lindström* (s) till industriministern om den fortsatta verksamheten vid Uddcomb Sweden AB:

Det statligt dominerade företaget Uddcomb Sweden AB har efter beslut av Sveriges riksdag byggt upp ett effektivt arbetande företag, förlagt till Karlskrona. Efter några hårda års uppbyggnadstid såg företaget med tillförsikt mot framtiden, och man räknade med att med en effektiv produktionsapparat och goda utkomstmöjligheter för företag och personal kunna göra stora insatser inom svenskt näringsliv.

Den av statsmakterna sedan oktober 1976 förda energipolitiken har nu inneburit att hela grunden för Uddcombs produktion gått förlorad. Företaget har en personal omfattande omkring 750 anställda, av vilka 142 nu varslats om uppsägning. Lyckas man inte erhålla beställningar på lämpliga arbetsobjekt inom en snar framtid, kan vi se fram mot varsel om uppsägningar av betydligt större omfattning.

Med hänvisning till vad som anförts vill jag ställa följande fråga:

Vad avser regeringen göra för att bistå Uddcomb i den besvärliga situation företaget i viss mån oförskyllt hamnat i, och vilka planer har regeringen för Uddcombs fortsatta verksamhet?

den 5 oktober

1977/78:37 av *Olof Palme* (s) till statsministern om avvecklingen av kärnkraften:

Vid två tillfällen, den 20 januari och den 27 maj 1977, har jag till statsminister Fälldin ställt frågan om han står fast vid sitt löfte från valrörelsen att kärnkraften skall vara avskaffad 1985. Vid båda dessa tillfällen har jag fått svaret att statsministern står fast vid detta löfte.

Det har nu gått mer än fyra månader sedan jag senast fick svar på frågan om han står fast vid löftet från valrörelsen. Under denna tid har utbyggnaden av kärnkraftsreaktorer fortsatt och ytterligare material har tagits fram, bl. a. av energikommissionen, som belyser konsekvenserna av en avveckling till 1985.

Mot denna bakgrund upprepar jag nu min fråga:

Står statsministern fast vid löftet från valrörelsen att kärnkraften skall vara avvecklad 1985?

1977/78:38 av *Karl Hallgren* (vpk) till kommunikationsministern om utformningen av SJ:s nya personvagnar:

Sedan många år har man från de handikappades organisationer ställt krav på att tillgängligheten, främst för rörelsehindrade, av allmänna kommunikationsmedel på ett avgörande sätt skall förbättras. Det finns exempel runt om i världen som visar att detta också är möjligt att åstadkomma. De tekniska lösningarna finns, det är närmast en fråga om att välja vilken modell som passar bäst. I HAKO-utredningen har förslag presenterats, som riksdagen kommer att få ta ställning till.

I detta läge har statens järnvägar beställt ett hundratal nya personvagnar, som av allt att döma kommer att vara ännu mer otillgängliga för rörelsehindrade än de gamla vagnarna. Jag vill därför ställa följande fråga till kommunikationsministern:

Överensstämmer statens järnvägars inköpspolitik i det här avseendet med regeringens uppfattning, eller kommer åtgärder att vidtas för att ändra på utformningen av de beställda vagnarna?

Onsdagen den
5 oktober 1977

*Meddelande om
frågor*

1977/78:39 av *Ingrid Diesen* (m) till arbetsmarknadsministern om trygghetslagstiftningens tillämpning inom det konstnärliga området:

Är statsrådet beredd att vid den kommande översynen av trygghetslagstiftningen också ge de sakkunniga i uppdrag att överväga en mjukare tillämpning av denna lagstiftning inom det konstnärliga området, t. ex. vid teatrar eller Sveriges Radio?

1977/78:40 av *Sture Palm* (s) till jordbruksministern om hanteringen av miljöfarligt avfall:

SAKAB – det samhällsdominerade avfallsbolaget som tillkommit på statsmakternas initiativ – skall enligt riksdagens beslut 1975 ta hand om och oskadliggöra miljöfarligt avfall.

Enligt uppgifter i massmedia har SAKAB inte möjlighet att ta hand om det farliga avfallet från BT Kemi i Teckomatorp.

Med hänsyn till dessa uppgifter vill jag rikta följande fråga till jordbruksministern:

Är uppgifterna riktiga att SAKAB saknar möjligheter att ta hand om det miljöfarliga avfallet från BT Kemi, och om så är fallet, vilka åtgärder ämnar jordbruksministern vidta för att tillse att 1975 års riksdagsbeslut i dessa avseenden kan fullföljas?

1977/78:41 av *Eva Hjelmström* (vpk) till socialministern om åtgärder för att underlätta barnstugeutbyggnaden:

I flera kommuner planerar man i dag kraftiga höjningar av taxorna på dag- och fritidshemmen, höjningar som hårt kommer att drabba barnfamiljerna. Taxehöjningarna innebär ett sätt att skenbart minska köerna och pressa tillbaka kvinnorna från arbetslivet.

Med anledning av det anförda vill jag fråga socialminister Gustavsson följande:

Finns i dag några planer på ett statligt övertagande av personalkostnaderna i syfte att underlätta barnstugeutbyggnaden och i syfte att förhindra att de av pris- och hyresstegringar redan hårt ansatta barnfamiljerna ytterligare drabbas?

1977/78:42 av *Eva Hjelmström* (vpk) till socialministern om normer för personaltäthet och gruppstorlek inom förskolan:

I regeringsdeklarationen för år 1977 sägs att normer skall fastställas för personaltäthet och gruppstorlek inom förskolan. Så har ännu inte skett.

I flera kommuner, bl. a. Göteborgs, planeras i dag kraftiga ökningar av barngruppernas storlek. Syskongrupperna skall sålunda ökas till 20 barn. Det nya bidragssystemet medger att kommunerna skenbart löser

köproblemen på detta sätt och därmed kraftigt försämrar kvaliteten på barnstugorna, vilket främst drabbar barnen men också personalen.

Enda sättet att komma till rätta med ett sådant tillvägagångssätt är ett statligt övertagande av personalkostnaderna samt att normer fastställs för kvaliteten, personaltätheten m. m.

Med anledning av det anförda vill jag ställa följande fråga till socialministern:

Anser socialministern att detta är i överensstämmelse med den uttalade målsättningen om kvalitativt bra barnomsorg och finns några planer på att uppfylla 1977 års regeringsdeklaration om normer för personaltäthet och gruppstorlek?

1977/78:43 av *Per Gahrton* (fp) till socialministern om åtgärderna för att fastställa faderskap:

På senare år har en tendens till ökning av antalet icke fastställda faderskap kunnat iakttagas på en del håll i landet. Inom vissa socialförvaltningar, bl. a. i ett aktuellt fall i Lund, har man motiverat förhållandet med kvinnans ökade självständighet, hennes större förmåga att själv försörja sig och en vilja att själv klara sig som ensam mor. Ur barns synvinkel måste denna utveckling betraktas med största oro. Varje barn måste kunna lita på att samhället gör allt som är möjligt för att fastställa vem som är fadern.

Jag vill därför fråga socialministern:

Anser statsrådet att det är rimligt om de sociala myndigheterna minskar sina ansträngningar att fastställa faderskap med hänvisning till kvinnors frigörelse och jämställdhet?

1977/78:44 av *Inga Lantz* (vpk) till bostadsministern om vidgad rätt till bidrag till förbättring av boendemiljön:

Bostadsdepartementet har för innevarande budgetår anslagit 35 milj. kr. i bidrag till förbättringar av boendemiljön. Ännu har inget belopp utbetalats av dessa pengar, men en rad ansökningar har inkommit till bostadsstyrelsens boendemiljödelegation, som handlägger dessa ärenden. Uppseendeväckande är att de kommunala bostadsstiftelser som främst är i behov av bidrag för upprustning av de yttre miljöerna inte återfinns bland dem som sökt bidrag. De har helt enkelt inte råd att betala den – i bästa fall – andra halvan av upprustningen.

Det här är en galen ordning. Bostadsstyrelsen har i sina petita påpekat detta och krävt att bidragsdelen i särskilda fall höjs till 75 %. Boendemiljödelegationen vill gå längre och anser att bidragsdelen i undantagsfall bör utgå med upp till 100 %. Vpk ser detta som ett rättvisekrav. Hyresgästerna i de fattigare kommunerna i områden med många tomma lägenheter har rätt att kräva en bättre och levande miljö. Med en kraftig uppräknning av beloppet till miljöförbättringar till nästa år och med änd-

Nr 4

Onsdagen den
5 oktober 1977

---

*Meddelande om
frågor*

rade bidragsbestämmelser kan mycket göras för att förändra tillvaron i våra segregerade betonggetton. Förutsättningen är givetvis att hyresgästerna redan från början kommer med i planeringen och aktivt kan påverka utformningen av sin egen miljö.

Jag vill mot denna bakgrund fråga bostadsministern:

Är statsrådet beredd att medverka till en sådan ändring av reglerna för bidrag till förbättring av boendemiljön att dessa kan utgå upp till 100 %?

§ 5 Kammaren åtskildes kl. 17.01.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert